

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	XIII
Wykaz skrótów.....	XV
Rozdział I. Pojęcie prawa rolnego i jego źródła	1
§ 1. Pojęcie prawa rolnego i ustroju rolnego	1
§ 2. Źródła prawa rolnego	7
I. Wprowadzenie	7
II. Źródła polskiego prawa rolnego	9
III. Źródła unijnego prawa rolnego	13
IV. Źródła pozaunijnego międzynarodowego prawa rolnego	15
Rozdział II. Grunt rolny, nieruchomości rolna, grunt leśny, nieruchomości leśna	17
§ 1. Wprowadzenie	17
§ 2. Grunt rolny	19
§ 3. Działka rolna	19
§ 4. Nieruchomość rolna	20
§ 5. Grunt leśny	22
§ 6. Nieruchomość leśna	23
Rozdział III. Gospodarstwo rolne	25
Rozdział IV. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	31
§ 1. Uwagi ogólne	31
§ 2. Zadania KOWR	32
§ 3. Struktura organizacyjna KOWR	34
§ 4. Gospodarka finansowa KOWR	35
Rozdział V. Regulacje Kodeksu Cywilnego ograniczające obrót nieruchomościami rolnymi <i>inter vivos</i>	39
§ 1. Uwagi ogólne	39
§ 2. Pierwokup współwłaścicieli nieruchomości rolnej w razie sprzedaży udziału we współwłasności tej nieruchomości	41
§ 3. Ograniczenie zasiedzenia nieruchomości rolnej	42

§ 4. Zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego (nieruchomości rolnej) ...	42
§ 5. Zbytek spadku obejmującego gospodarstwo rolne lub nieruchomość rolną ..	45
Rozdział VI. Ograniczenia obrotu nieruchomościami rolnymi przewidziane w ustawie o kształtowaniu ustroju rolnego	47
§ 1. Uwagi ogólne	47
§ 2. Zakres zastosowania UstRoLU	49
§ 3. Rolnik indywidualny	52
§ 4. Osoby bliskie i małżonkowie jako nabywcy nieruchomości rolnych	54
§ 5. Zasada nabycia nieruchomości rolnej przez rolnika indywidualnego i odstąpienia od niej	55
§ 6. Prawo pierwokupu nieruchomości rolnej uregulowane w UstRoLU	57
§ 7. Prawo nabycia nieruchomości rolnej	59
§ 8. Obowiązki i zakazy związane z nabyciem nieruchomości rolnej	61
§ 9. Uprawnienia KOWR przewidziane regulacjami UstRoLU	62
§ 10. Sankcje za naruszenie przepisów UstRoLU	63
Rozdział VII. Nabywanie nieruchomości rolnych przez cudzoziemców	67
§ 1. Uwagi ogólne	67
§ 2. Cudzoziemiec	68
§ 3. Zezwolenie i promesa	69
§ 4. Wyłączenia stosowania przepisów ustawy oraz zwolnienia od obowiązku uzyskania zezwolenia	70
§ 5. Rejestr nieruchomości, udziałów i akcji, nabytych lub objętych przez cudzoziemców	73
Rozdział VIII. Umowa dzierżawy nieruchomości rolnej	75
§ 1. Ogólna charakterystyka umowy dzierżawy (art. 693–709 KC)	75
§ 2. Przedmiot umowy dzierżawy	76
§ 3. Strony umowy dzierżawy nieruchomości rolnej	77
§ 4. Obowiązki stron umowy dzierżawy nieruchomości rolnej	77
§ 5. Czynnosc dzierżawny	78
§ 6. Ustawowe prawo zastawu przysługujące wydzierżawiającemu	79
§ 7. Czas trwania umowy dzierżawy	79
§ 8. Wygaśnięcie dzierżawy	80
§ 9. Ustawowe prawo pierwokupu dzierżawcy nieruchomości rolnej (art. 3 ust. 1–3 i 5 UstRoLU)	83
I. Zakres pierwokupu dzierżawcy nieruchomości rolnej	83
II. Przesłanki ustawowego prawa pierwokupu dzierżawcy nieruchomości rolnej	84
III. Wyłączenia ustawowego prawa pierwokupu dzierżawcy	84
IV. Tryb wykonania pierwokupu dzierżawcy – sekwencja zdarzeń	85
§ 10. Tak zwana dzierżawa beczynszowa (art. 708 KC)	86
§ 11. Szczególna regulacja dzierżaw gruntów rolnych z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	86

Rozdział IX. Kontraktacja	91
§ 1. Ogólna charakterystyka umowy kontraktacji (art. 613–626 KC)	91
§ 2. Przedmiot umowy kontraktacji	92
§ 3. Strony umowy kontraktacji	92
§ 4. Obowiązki stron umowy kontraktacji	93
§ 5. Świadczenia dodatkowe	93
§ 6. Odpowiedzialność producenta rolnego	94
I. Odpowiedzialność za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy kontraktacji	94
II. Odpowiedzialność z tytułu rękojmi za wady fizyczne i prawne przedmiotu kontraktacji	94
§ 7. Odpowiedzialność kontraktującego	95
I. Odpowiedzialność za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy kontraktacji	95
II. Odpowiedzialność za wady fizyczne i prawne dostarczonych przez kontraktującego środków produkcji	95
§ 8. Solidarna odpowiedzialność kilku producentów	96
§ 9. Przedawnienie roszczeń	96
§ 10. Miejsce spełnienia świadczenia	97
§ 11. Kontrola kontraktującego	97
§ 12. Rozkład ryzyka produkcyjnego	98
§ 13. Konsekwencje zmiany posiadacza gospodarstwa rolnego	98
Rozdział X. Gospodarowanie Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa	101
§ 1. Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa	101
§ 2. Powiernictwo ustawowe	104
§ 3. Sposoby gospodarowania Zasobem	104
I. Zagadnienia ogólne	104
II. Metody zagospodarowania Zasobu	105
1. Wdzierżawianie nieruchomości	106
2. Sprzedaż nieruchomości	106
3. Gospodarowanie Zasobem z posłużeniem się konstrukcją spółki	114
4. Administrowanie	115
5. Trwały zarząd	115
6. Zamiana nieruchomości	117
7. Zabezpieczenie lub przeznaczenie mienia na inne cele w trybie określonym w statucie KOWR	119
8. Nieodpłatne przekazanie nieruchomości Zasobu	120
9. Przekazanie nieruchomości Lasom Państwowym	122
10. Ośrodki produkcji rolniczej	122
11. Wyposażenie lub doposażenie państwowej osoby prawnej lub państwowej jednostki organizacyjnej	122
12. Gospodarka mieszkaniowa i socjalna	123
13. Inne metody gospodarowania mieniem	123
§ 4. Przeznaczenie środków uzyskanych z gospodarowania mieniem Zasobu	124

Rozdział XI. Dziedziczenie gospodarstw rolnych	125
§ 1. Uwagi ogólne	125
§ 2. Szczególny porządek dziedziczenia gospodarstw rolnych w Polsce w latach 1963–2001	126
I. Ramy czasowe i kwestie intertemporalne	126
II. Przedmiot szczególnej regulacji	129
III. Szczególne zasady dziedziczenia ustawowego gospodarstw rolnych	130
IV. Szczególne zasady dziedziczenia gospodarstwa rolnego z testamentu	133
V. Dziedziczenie gospodarstw rolnych przez Skarb Państwa	133
VI. Zapis gospodarstwa rolnego (art. 1067 KC)	134
VII. Dział spadku obejmującego gospodarstwo rolne (art. 1070–1071 KC)	135
1. Dział spadku w świetle art. 1035 i nast. KC	135
2. Dział spadku w świetle art. 1070–1079 KC w pierwotnym brzmieniu z 18.5.1964 r.	136
3. Dział spadku w świetle art. 1070 KC w brzmieniu obowiązującym od 1.10.1990 r.	137
VIII. Odpowiedzialność spadkobiercy za długi związane z prowadzeniem gospodarstwa rolnego (art. 1081 KC)	138
§ 3. Dziedziczenie i dział spadku rolnego w świetle aktualnych regulacji ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego oraz Kodeksu cywilnego	139
Rozdział XII. Grupy producentów rolnych i ich związki	143
§ 1. Ogólna charakterystyka grup producentów rolnych	143
§ 2. Cel tworzenia grup producentów rolnych	143
§ 3. Zasady organizowania i działania grup producentów rolnych	144
§ 4. Warunki prowadzenia działalności jako grupa producentów rolnych w przypadku spółdzielni	145
§ 5. Akt założycielski grupy producentów rolnych	145
§ 6. Rejestracja oraz nadzór nad działalnością grup producentów rolnych	146
§ 7. Związki grup producentów rolnych	149
§ 8. Rejestracja oraz nadzór nad działalnością związków grup producentów rolnych	150
Rozdział XIII. Scalanie i wymiana gruntów	153
§ 1. Ogólna charakterystyka	153
§ 2. Przedmiot postępowania scaleniowego i wymiennego	154
§ 3. Organ prowadzący postępowanie scaleniowe i wymienne	155
§ 4. Finansowanie prac scaleniowo-wymiennych	155
§ 5. Uczestnicy postępowania scaleniowego i wymiennego	156
§ 6. Zasada pośredniego udziału uczestników postępowania scaleniowego oraz organy występujące w postępowaniu scaleniowym	156
§ 7. Zasada bezpośredniego udziału uczestników postępowania wymiennego ...	157
§ 8. Wszczęcie postępowania scaleniowego	158
§ 9. Wszczęcie postępowania wymiennego	159
§ 10. Szacunek gruntów w postępowaniu scaleniowym	159

§ 11. Szacunek gruntów w postępowaniu wymiennym	160
§ 12. Ekwiwalentność gruntów	161
§ 13. Projekt scalenia	162
§ 14. Projekt wymiany	164
§ 15. Decyzja o zatwierdzeniu projektu scalenia lub wymiany gruntów	165
§ 16. Wprowadzenie uczestników scalenia w posiadanie wydzielonych gruntów .	165
§ 17. Skutki postępowania scaleniowego i wymiennego	165
Rozdział XIV. Ochrona gruntów rolnych i leśnych	167
§ 1. Konieczność ochrony gruntów rolnych i leśnych	167
§ 2. Kierunki ochrony gruntów rolnych i leśnych	168
§ 3. Ochrona zasobów gruntów rolnych i leśnych i ich właściwości (ochrona w węższym znaczeniu)	170
Rozdział XV. Ubezpieczenia społeczne rolników	179
§ 1. Ogólna charakterystyka	179
§ 2. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	179
§ 3. Rada Ubezpieczenia Społecznego Rolników	181
§ 4. Fundusze Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	183
§ 5. Rodzaje ubezpieczeń rolniczych	186
§ 6. Zakres podmiotowy ubezpieczenia rolniczego	186
§ 7. Sposoby podlegania ubezpieczeniu	187
§ 8. Ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie	189
I. Jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu albo śmierci wskutek wypadku przy pracy rolniczej lub rolniczej choroby zawodowej	190
II. Zasiłek chorobowy	192
§ 9. Ubezpieczenie emerytalno-rentowe	193
I. Emerytura rolnicza	193
II. Renta rolnicza	194
III. Renta rolnicza szkoleniowa	196
IV. Renta rodzinna	196
V. Zasiłek pogrzebowy	197
VI. Zasiłek macierzyński	197
VII. Zasady obliczania wysokości emerytury lub renty rolniczej	199
VIII. Częściowe zawieszenie wypłaty emerytury lub renty rolniczej	199
§ 10. Składki z tytułu ubezpieczenia społecznego rolników	200
§ 11. Umowa z następcą	201
I. Przedmiot umowy z następcą	202
II. Roszczenie następcy o wykonanie umowy	203
III. Rozwiązanie umowy z następcą	203
Rozdział XVI. Podstawowe informacje o Wspólnej Polityce Rolnej UE	207
§ 1. Źródła Wspólnej Polityki Rolnej UE	207
I. Ustanowienie Wspólnej Polityki Rolnej	207

II. Źródła tzw. pierwotnego prawa rolnego	208
III. Źródła tzw. wtórnego prawa rolnego	209
IV. Umowy międzynarodowe	212
V. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości	212
§ 2. Cele Wspólnej Polityki Rolnej UE (art. 39 TFUE)	213
I. Cele polityki rynkowej	214
II. Cele polityki strukturalnej (rozwoju obszarów wiejskich) – art. 39 ust. 2 TFUE	215
§ 3. Założenia Wspólnej Polityki Rolnej UE o charakterze pozaprawnym	215
§ 4. Zasady Wspólnej Polityki Rolnej UE o charakterze prawnym	216
§ 5. Podstawowe pojęcia z zakresu Wspólnej Polityki Rolnej UE	217
I. Produkty rolne	217
II. Działalność rolnicza	219
III. Producent rolny – rolnik	219
VI. Gospodarstwo rolne	220
Rozdział XVII. Organizacja Rynków Rolnych	221
§ 1. Ogólna charakterystyka Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych (art. 40 TFUE)	221
§ 2. Ewolucja regulacji dotyczących wspólnej organizacji rynków rolnych	222
§ 3. Aktualny kształt wspólnej organizacji rynków rolnych	223
I. Instrumenty rynku wewnętrznego	223
1. Interwencja rynkowa	223
2. Przepisy regulujące wprowadzanie do obrotu i organizacje producentów	225
II. Instrumenty w ramach handlu z państwami trzecimi	227
1. Pozwolenia na przywóz i wywóz	227
2. Należności celne przywozowe	228
3. Administrowanie kontyngentem taryfowym oraz szczególnie regulacje przywozowe w państwach trzecich	228
4. Przepisy szczególne dotyczące przywozu niektórych produktów	228
5. Środki ochronne	229
III. Środki wyjątkowe	229
1. Środki przeciwdziałania zakłóceniom na rynku	229
2. Środki dotyczące chorób zwierząt i agrofagów roślin oraz utraty zaufania konsumentów spowodowanej zagrożeniami dla zdrowia ludzi, zdrowia zwierząt lub zdrowia roślin	229
IV. Reguły konkurencji na rynku rolnym	230
§ 4. Regulacje polskie uzupełniające regulacje unijne z zakresu wspólnej organizacji rynków rolnych	232
Rozdział XVIII. Płatności bezpośrednie i Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	233
§ 1. Geneza i ewolucja płatności bezpośrednich	233
I. Plan MacSharry’ego	233
II. Wprowadzenie systemu płatności jednolitej	234

1. System płatności jednolitej na gospodarstwo rolne (<i>single payment</i>) – płatność zryczałtowana wdrażana w tzw. starych krajach UE	235
2. System jednolitej płatności obszarowej (<i>single area payment – SAPS</i>)	236
§ 2. Aktualna postać płatności bezpośrednich w świetle regulacji UE na podstawie rozporządzenia Nr 1307/2013	236
I. System tzw. płatności podstawowej	236
II. System jednolitej płatności obszarowej	237
III. Płatności i regulacje wspólne dla systemu płatności podstawowej (BPS) oraz systemu jednolitej płatności obszarowej (SAPS)	237
§ 3. Aktualna postać płatności bezpośrednich w świetle regulacji polskiej	240
§ 4. Status i organizacja Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	244
I. Uwagi ogólne	244
II. Struktura Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (art. 9–10 AgResRoIU)	244
III. Zadania Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	245
Rozdział XIX. Polityka Rozwoju Obszarów Wiejskich. II filar WPR	249
§ 1. Ogólne uwagi dotyczące polityki strukturalnej	249
I. Pojęcie struktury agrarnej	249
II. Polityka struktur agrarnych w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej	249
III. Charakterystyka polityki strukturalnej w świetle art. 39 ust. 2 TFUE i jej związek z polityką rynkową (I filar)	250
§ 2. Od polityki strukturalnej do polityki rozwoju obszarów wiejskich. Ewolucja koncepcji w ramach II filaru WPR	251
I. Konkluzje Konferencji w Stresa (1958 r.)	251
II. II Plan Mansholta (1968 r.)	251
III. Od reform tzw. okresu Zielonej księgi do reform <i>Raya MacSharry'ego</i> – lata 1985–1999	252
IV. Rozporządzenie Nr 1257/99 – przejście od polityki strukturalnej do polityki rozwoju obszarów wiejskich	253
V. Rozporządzenie Nr 1698/2005	254
§ 3. Aktualna postać polityki rozwoju obszarów wiejskich UE w świetle rozporządzenia Nr 1305/2013	255
I. Zasada kontynuacji	255
II. Cele i priorytety Polityki Rozwoju Obszarów Wiejskich	256
III. Mechanizmy Polityki Rozwoju Obszarów Wiejskich	258
§ 4. Realizacja założeń Polityki Rozwoju Obszarów Wiejskich na obszarze RP ...	258
I. Lata 2004–2006	258
II. Lata 2007–2013	259
III. Lata 2014–2020	259
Indeks rzeczowy	261